http://narodny-novynky.presov.sk

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

КУЛТУРНО–СПОЛОЧЕНЬСКЫЙ ТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СР

р. XV
ч. 9-12
23. марца 2005
ціна 6,- Ск

ЛІКВІДАЦІЯ РУСИНЬСКЫХ ВЫДАНЬ ПРОДОВЖУЄ

„ОДБОРНА“ КОМІСІЯ МІНІСТЕРСТВА КУЛТУРЫ СР ПРО ПОСУДЖОВАНЯ ПРОЄКТІВ РУСИНЬСКОЙ КУЛТУРЫ 21. ФЕБРУАРА 2005 У БРАТІСЛАВІ ВЕКШИНОВ ГОЛОСІВ ВЫРІШИЛА НЕ ПІДПОРИТИ НА ТОТ РІК НАШЫ І ВАШЫ НАРОДНЫ НОВИНКЫ АНИ ЄДНОВ КОРУНОВ ЗО ШТАТНОЙ ДОТАЦІЇ (!!!) ЗАТО СЬМЕ ОДКАЗАНЫ ОБЕРНУТИ СЯ ЗАСЬ НА ВШЫТКЫХ ДОБРОДИТЕЛІВ і СІМПАТІЗАНТІВ І ВЫГОЛОСИТИ НАРОДНУ ФІНАНЧНУ ЗБІРКУ НА ДАЛШЕ ВЫДАВАНЯ НАРОДНЫХ НОВИНОК.

І так каждый, кому лежыть на сердцю судьба Народных новинок, може їх выдаваня підпорити фінанчно, каждый подля властных можностей. К тому уводиме технічны даны: зо заграніча мож посылати до фінанчной збіркы банковы шекы на мено Rusín a Ľudové noviny, або прямым переводом з Вашого на редакчный банковый учет 1386912153/0200, де треба увести: Name, Adress: Rusín a Ľudové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, Slovak Republic, Konto Nr.: 1386912153/0200, Všeobecná úverová banka, a. s., Mlynské nivy 1, 829 90 Bratislava, Slovak Republic, SWIFT:SUBASKBX. Telex: 93 297, 93 347, over VÚB pobočka Prešov, Masarykova 13, 081 86 Prešov. Details of payment... Домашні Русины і сімпатізанты можуть заплатити поштовов поукажков або прямо в редакції.

ВІРИМЕ, ЖЕ НАШЕ СПОЛОЧНЕ ДІЛО НЕ ПРОПАДЕ. ЗА ПОМІЧ ДОПЕРЕДУ ВШЫТКЫМ ЗО СЕРДЦЯ ДЯКУЄМЕ!

Пасха є оголошінём великой радости

Хрістос воскрес!

Суть то слова, котры слухаме каждый рік, але котры все наново додають нашому жывоту змысел, суть то слова, котры вливають до нашых сердць покій, радость і щастя. Праві своїм воскресінём Хрістос вшыткым доказав, же є істинно Божым Сыном, не зышов із хреста, як бы то многы хотіли, але зробив велике чудо – вышов із запечатаного гробу, якый вартовали вояци.

Пасха є найвекшым святом вшыткых хрістіанів, Хрістове воскресіня є фундаметалным камінём нашой віры, вітязством правды; вызывать нас ку статочному бою в жывоті, але є і заруков нашого властного будучого воскресіня.

Што але Пасха мать принести до нашого каждоденного жывота? Апостол Павел о тім говорить словами: *„Як Хрістос славов Отцёвов встав з мертвых, так і мы маме жыти новым жывотом“.* Маме жыти новым жывотом! Хто прийме правду о Хрістовім воскресіню до свого жывота істинно, а не лем формально, про того ся Пасха не стане лем часом красных співів, доброго їдла або фоклору!Тот мусить змінити і свій жывот, своє ставліня ку жывоту. Наше властне ставліня ся мусить все веце приподобнёвати жывоту Хрістовому, аж покы не докажеме повісти: *„Уж не жыю я, але у мі Хрістос“.* Уж не стачіть лем молитва, уж не стачіть лем іти до храму, уж не стачіть розжалостити ся над біднима – Хрістос собі нарокує на цілый наш жывот, на кажду

нашу думку, на вшыткы нашы слова і діла. А кедь ся цілы одовздаме воскресшому Хрістови, він нам обіцять дашто, што не може обіцяти нихто на світі: Не умреме, але воскреснеме як він і будеме жыти новым і вічным жывотом.

Може многы повідять: чоловік предці умерать і по Хрістовім воскресіню. Є то так, але смерть уж не мать послідне слово. Тым, же ся цілы одовздаме Хрістови, было до нас засіяне зеренко вічного жывота. Теперь є у нас тото зеренко надіёв. Котра уж пучіть, а при воскресіню прекрасно росцвине. Хрістос є тот, котрый переміг світовый закон, закон смерти, котрый сьме набыли за нашы гріхы. Смерть не є дашто чудже, што раз прийде до нашого жывота, є в нашім жывоті од початку. Як зачнеме жыти, зачнеме і вмерати, а чім веце ідеме допереду, веце ся ближыме ку смети. Жывот і смерть суть великов гаданков. Смерть є паном світа, котрого каждый слухать. Лемже пришов дахто, хто того пана переміг – Ісус Хрістос! Смерть, де є твоє жало, пекло, де є твоя подоба?

Пасха є оголошіня, котре нас наповнять радостёв, бо оголошує смерть Ісуса, котрый про нас переміг страх, і воскресіня Ісуса, котрый про нас переміг смерть. Од того часу Пасха оголошує нову правду: *„Жыєме, жебы сьме умерали, але умераме, жебы сьме могли жыти доконалiше“.* Земскый жывот наповненый жывотом із Хрістом і подля ёго волі ся не скінчіть, смерть не є послідёв заставков, але лем бранов, котров мусиме перейти там, де нас чекать незрівнано красшый і ліпшый жывот – жывот вічный!

Най тото радостне оголошованя перебывать у нашых сердцях через тоты красны дні і почас цілого нашого жывота. ***Хрістос воскрес! Воістину воскрес!***

о. Мартін КОСТІЛНИК, Гунківці

ПРИЄМНЕ ПЕРЕЖЫТЯ ВЕЛИКОДНЫХ СВЯТ ЧІТАТЕЛЯМ НАРОДНЫХ НОВИНОК ЖЕЛАЮТЬ ЧЛЕНЫ РЕДАКЦІЇ.

Народны новинкы і кодіфікація про мене значать много

Як іншы люде, так і я на папірю отворила своє сердце і зачала єм в 1990 році писати і творити. Правда, у своїм рущаньскім діалекті, бо русиньскый літературный язык до 1995 року не быв.

Писала єм і роздумовала, кому тото вшытко дати, жебы сі то нашы люде могли прочітати. Нераз єм собі подумала: Боже, чого я так траплю свою мысель, кедь ай так з того вжытку не буде...? Але тужба писати і выдавати зо себе вшытко, што єм пережыла в своїм роднім краю стариньской долины, што збогатило мою душу і дає доднесь мі силу жыти, была міцно силна. Од 1990 року по сучасность написала єм дость прозовых і поетічных творів, а ***были то праві нашы НАРОДНЫ НОВИНКЫ і кодіфікація русиньского языка, котры поважую за великы моменты в моїм жывоті,*** *якы ня к тому мотівовали. Аж по славностнім акті, кедь у 1995 році быв узнаный наш русиньскый язык за літературный, на основі чого у тім языку зачали выходити і нашы Народны новинкы, Русин, Русиньскый народный календарь і многы книжкы, котры міцно помогли в русиньскім возроднім процесі, лем тогды і я могла вывжыти свої написаны матеріалы і твориво ся реалізовати, дале розвивати.*

Траґедія і погрома пришла теперь, по 14 роках екзістенції Народных новинок, же мы – Русины, єдны пряшівскы, другы братіславскы, ***ся не докажеме порозуміти і докажеме знищіти новинкы нашого русиньского народа з тым, же їм не даме ани філер на їх выдаваня...!*** *Ганьба, мої дорогы компетентны, превелика ганьба, же самы Русины Словеньской републікы своїм нерозважным конанём сьте собі доказали так уближыти, але і вшыткым нам – Русинам. Не находжу слова, як єдна з чітателів, дописователів, народных писателів і активістів Русиньской оброды на Словеньску к тому, што сьте зробили! Не находжу слова і лем плакати ся мі з того вшыткого хоче.*

Я была так міцно щастлива *(а вірю, же не была єм сама),* ***же конечно маєме свої русиньскы Народны новинкы, але днесь, по штирнадцятёх роках ненавістёв єдного Русина ку другому і драпанём ся за пінязми, приходить ку знищіню вшыткого, што было сполочныма силами вытворене.*** *Впорядку, же ся зродили і далшы русиньскы новинкы – InfoРусин, бо то свідчіть лем о нашых творчіх способностях, але не за ціну того, же знищіме теперь уж вшытко, што сьме наперед вєдно выбудовали...! Тото мі не припадать людське, честне і здорове. Такым нелюдськым способом хочете підхопити Русинів ку активній роботі на хосен русиньского діла?! Такым способом хочете быти прикладом про молоду русиньску ґенерацію?! Силно о тім похыбую, же ся вам то подарить.*

Задумайте ся над тым вшыткым, што робите і не давайте наяво, же вам іде лем о пінязі!!!

Марія ҐІРОВА, Снина

Федор ВІЦО / ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

40 років архіпастырьской службы владыкы Николая

Штиридцять років в історії Церькви Хрістовой не є аж там много, но послідніх 40 років в історії Православной церькви на Словеньску можеме поважовати за барз вызнамных. Тота церьков перешла комплікованым вывоём, вырішила много проблемів, абы могла успішно діяти в сучаснім демократічнім світі – в сполочній Европі. Із жывотом православной церькви за послідніх 40 років є тісно споєна і архіпастырьска служба **владыкы Николая, котрый 28. февруара 1965 року быв высвяченый за пряшівского єпіскопа.** Од 1. януара 1993 як архієпіскоп пряшівскый стоїть на челі Православной церькви на Словеньску а од 4. юна 2000 як митрополита стоїть на челі Православной церькви Чеськых країн і Словеньска.

Владыка Николай став на чело православной церькви в часі, кедь о орьєнтацію і жывот церькви ся барз „старав“ тогдышній штат, котрого главнов ідеолоґіёв быв атеїзм. Владыка Николай многораз, як і іншы єпіскопы тогдышнёй добы, собі клав вопрос, як вести церьков, кедь міцна штатна справа мала цалком іншый інетерес і іншый погляд на богослужбы, пасторацію священиків, обсаджованя окремых парафій і навчаня реліґії, як то потребовала церьков. Нераз мусив пролыґнути гірч і терпіти наслідкы зо спорів із міцныма того світа. Но церьков і в такій добі екзістовала, люде духовно дозрівали. По трёх роках діятельства владыкы Николая у 1968 році настає у Чеськословеньску демократізачный процес а у сполоченьскім вырі є православна церьков нападована, віруючі застрашованы. Штатна справа, в інтересі забезпечіти покій по нашых селах, зрушила сістематізацію векшины православных парафій і заказала в них православны богослужбы. Так векшина віруючіх не могла быти на богослужбах у своїх селах. Болестным быв і факт, же з православной церькви одышло много отців духовных, хоць іщі недавно в храмі Божім славностно выголошовали, же певно вірять во вшытко, што учіть православна церьков. Про єпіскопа то была велика рана. Далшов ранов про нёго было, же віруючім не міг дати душпастыря, бо в конкретнім селі штатна справа зрушила сістематізацію православной парафії, зато не было мож вести богослужбы ани в наградных просторах, ани ставляти новы храмы. Драстічне перерваня духовного споїня мало помочі тогдышнім штатным апаратчікам вырішити болестный проблем, котрый взникнув у 1950 році адміністративным зрушінём Ґрекокатолицькой церькви в Чеськословеньску. Так два адміністративны приказы того істого „атеїстічного штату“ з ёго політічныма і моценьскыма умыслами болестно ся дотулили главно русиньского жытельства тогдышнёго Чеськословеньска. В тім часі владыка Николай нераз діставав ся до спорів зо штатнов справов, котра хотіла, жебы кажде рішіня єпіскопа наперед схвалила она. Внаслідку інакшого погляду на проблемы церькви і способ їх рішіня, му не доволили учіти на Православній богословскій факулті, жебы духовно не формовав молодых богословців інакше, як быв інтерес соціалістічного штату. Далшы великы проблемы про владыку настали, кедь у 1990 році было рішено, же треба вернути скоро вшыткы маєткы ґрекокатолицькій церькви, котры єй были одобраны у 1950 році.

● *Владыка Николай, архієпіскоп пряшівскый і митролита Чеськых країн і Словеньска.*

Быв то тяжкый період, але владыка Николай снажыв ся каждый проблем рішыти і вырішыти. Так з ёго помочов православна церьков помалы здобывала таке місце, яке єй у нашій сполочности правом патрить. Тото вшытко выжадовало много сил, міцну вытримку, бо вшытко ся то рішыло нелем на папірю, але і в мыслі, но главно в сердці нашого юбіланта, што охабило одбиток на ёго здоровю. Днесь, дякуючі Богу, можеме сміло повісти, же на челі з владыком Николаём православна церьков у екзамені добы обстала. Теперь видиме, же тото вшытко было якымсь тренінґом, абы православна церьков у модерній демократічній сполочности, де конзум зводить каждого к іншому жывоту, як к тому, ку котрому нас покликав Хрістос, здобыла своє заслужене місце. А в тім немала заслуга і владыкы Николая, про котрого од Бога просиме, абы му дав много духовных і тілесных сил к писаню далшой історії Православной церькви в Чеськых країнах і на Словеньску, жебы іщі довгы рокы міг зміцнёвати духовность нашого жытельства. Наісто собі ёго роль у тім ділі скоро зась припомянеме, кедь 4. юна 2005 будеме собі припоминати 5 років ёго службы на митрополитнім стільци православной церькви.

На многая і благая літа, владыко!

(Спрацоване на основі статі у Заповіді св. Кіріла і Мефодія, 2/2005.)

Подякованя за будучіх абсолвентів

(Ку Дню учітелів)

Рокы утели, як вода а нашы штудентьскы рокы на Педаґоґічній факулті Пряшівской універзіты ся помалы кінчать. Іщі лем недавно сьме зо страхом приходили на вступны екзамены, а занедовго приступиме к заключным – штатніцям.

Почас 4 років штудованя сьме прожыли много радости і старости, але думам, же каждый з нас собі запамятать лем тото шумне а на плане забуде.

Наше велике подякованя належить вшыткым, котры нас много научіли, але і помогли нам зорьєнтовати ся в проблемах добрыма радами ці властныма скусеностями. **Окреме подякованя належить вшыткым, вдяка котрым сьме могли штудовати наш материньскый русиньскый язык**, бо так ся можеме стати кваліфікованыма учітелями про предмет русиньскый язык і культура і ласку к нёму вскіплёвати молодому поколіню Русинів. Вірю, же каждый з нас ся буде снажыти быти добрым учітелём і выхователём і зробить вшытко зато, жебы наш материньскый язык не заникнув, жебы ся на нёго не забыло, але жебы ся розвивав і хотіло ся го вчіти чім веце дітей. А главно жебы нелем учітелі, але в першім ряді родичі-Русины памятали на слова учітеля народів Яна Амоса Коменьского, же найліпше ся учіть в материньскім языку і решпектовали їх в каждоденній практіці. Так наше сполочне діло буде йти допереду.

Зато вшыткым учітелям русиньского языка жычу много терпезливости і ласкы в приступі к своїм ученикам, вдяка якым, надію ся, плоды їх роботы поступно ся будуть появляти на світло і помножовати.

Франтішка СИВАКОВА, Притуляны

(Авторка є штудентка 4. річника ПдФ ПУ.)

Комплот трёх членів КВ Русиньской оброды

АБО: СОБІ МАКСІМУМ, ДРУГЫМ МІНІМУМ, АБО НИЧ

Так бы сьме коротко могли характерізовати засіданя „одборной“ комісії про русиньску народностну меншину 21. февруара 2005 у Братіславі, котра посуджовала проєкты 9 обчаньскых здружінь в области русиньской культуры на рік 2005.

Зачну зо зложінём той комісії, котре ціле є в роспорі з орґанізачным порядком такых комісій, што суть порадныма орґанами міністра культуры. Подля того порядку **в такій комісії не може быти штатутарь обчаньского здружіня, котре подало проєкты до комісії.** В тім ділі ся то уж рокы все мінить, раз тото правило платить, раз не платить. Теперь, хоць є на папірю, але не платить. Також **в русиньскій комісії суть вшыткы штатутарныма представителями русиньскых обчаньскых здружінь і так прямо суть заінтересованы на выслідку рішіня той комісії.** То ся тыкать председкыні Русиньской оброды на Словеньску і повіреной веджінём InfoРусина – **Анны Кузмяковой**, підпредседы Здружіня інтеліґенції Русинів Словеньска **Яна Липиньского**, председы Сполку русиньскых писателів Словеньска **Василя Хомы**, але і мене як председы обчаньского здружіня і шефредактора Русина і Народных новинок і таёмника Світовой рады Русинів. Єдиным прямо незаінтересованым членом той комісії є ґенералный діректор секції меншиновых культур Міністерства культуры СР **Роберт Доганёш**. Окрем того, **А. Кузмякова, Я. Липиньскый і В. Хома навеце суть вшыткы членами Координачного выбору Русиньской оброды на Словеньску, також суть іщі веце прямо заінтересованы на выслідку рішіня той комісії на хосен Русиньской оброды.** А то ся одбило і на єй необєктівнім рішіню, котрой троє членів навеце ся під веджінём свого „войводы“ Я. Липиньского споїло, жебы про себе, свої здружіня здобыло максімум, а далшым шестём обчаньскым здружіням „присудило“ нич, або мінімум. А так ся і стало, бо обчаньскому здружіню Штельбах, Здружіню про розвой турістічного руху Низкы Бескіды і ОЗ Люде і вода не схвалили ани коруну зо штатной дотації, котра **того року была Міністерством культуры СР дана про русиньску культуру в сумі 3 міліоны 900 тісяч корун.** Далшым трём субєктам быв схаленый мінімум фінанцій. То ся тыкать Театру Александра Духновіча, обчаньского здружіня Русин і Народны новинкы, як і обчаньского здружіня Світовый конґрес Русинів (точны схвалены ціфры суть уведжены ниже в табличці, котру мож найти і на інтернетовій сторінці Міністерства культуры СР **http://www.culture.gov.sk**).

Рішіня комісії про русиньску народностну меншину МК СР із 21. февруара 2005 ясно свідчіть о єй необєктівности, о субєктівности і комплоті трёх членів Координачного выбору Русиньской оброды на Словеньску (А. Кузмяковой, Я. Липиньского і В. Хомы), котры ся в повній мірі тримали пословіці *„Близша сорочка, як ґерок“*. Подля мене, ішло о комплот тых трёх членів против ОЗ Русин і Народны новинкы, як і ОЗ Світовый конґрес Русинів, респ. против моїй особі, кедьже єм їх заступовав. Тот бой против Русину і Народным новинкам, як і Світовому конґресу Русинів – вношованём розброїв меджі людей – інтензівно веде уж пару років Ян Липиньскый, котрому єм свого часу повів, же **він є тов особов, котра є насаджена, жебы розбила русиньскый рух.** А помалы, але істо ся му то дарить, бо про свій ціль здобыв далшых „прислуговачів“, двоє з них суть і членами комісії про русиньску народностну меншину – А. Кузмякова і В. Хома. А же послушно слухають свого „воджатая“, то ся їм і выплачать, лем сі не усвідомлюють, же по мі, по Русині, Народных новинках ці Світовім конґресі Русинів раз прийдуть на ряд і они, і їх орґанізації! Але теперь іщі ся тішать, же „покарали“ мене і мнов заступованы орґанізації і самы дістали юдовых тридцять стріберных. Штатістіка і ціфры з того засіданя ясно говорять о схвалёваню і голосованю споминаной русиньской комісії, в котрій представитель МК СР (подля мена мадярьской народности) при вырішалнім голосованю ся тактічно стримав голосованя. Но а я, кебы єм як голосовав ці не голосовав, все бы ня троє переголосовали.

Подобный комплот быв напланованый і минулого року, кедь на часопис Русин комісія схвалила лем 64 тісяч, што є фактічно на выробу єдного числа і на єго дістрібуцію, **і была явна снага о ліквідацію того выданя.** Но кедь тогды были двоє против єдному (Я. Липиньскый і А. Кузмякова против мені), того року ку ним прибыв третій, до тройці, новый член комісії – В. Хома. *(Не знати на чію пропозіцію, кедь минулого року на жадости русиньских орґанізацій, котры не мали в комісії свого представителя, а то значіть нияку або лем мінімалну надій на успіх своїх проєктів, комісію росшырити о новых членів, міністер одповів, же комісія має членів достаток; но того року, здасть ся, хтось потребовав ся поістити далшым членом, жебы план конечно вышов, а не пасовало бы, жебы холем за теоретічну ліквідацію народностного періодіка голосовали прислушници іншой народности.)* **А тренд комплоту против нашым выданям продовжовав і подарив ся, бо на Народны новинкы комісія запропоновала не дати ани коруну, а так і одголосовала!!!** Видно, же тот факт не трапить ани нашу бывшу редакторку, теперішню шефку InfoРусина, ани шефа русиньских писателів і нашого довгорічного дописователя – В. Хому?! Бо о Янови Липиньскім ани не похыбую, же го то не мерзить, ведь о „ліквідацію“ русиньских выдань і орґанізацій ся цілено снажить. Миліша му є словенчіна, як русиньска материньска реч, бо він інакше ани не пише до InfoРусина, лем по словеньскы і матеріалы там забезпечує лем по словеньскы, не по русиньскы, також теперь тоты новинкы уж з єдной третины суть по словенськы а є лем вопрос часу, коли будуть цілы по словеньскы!!! *(Є нам чудне, же ораґанам РО то не вадить.)* А тоты новинкы, правда, треба підпорити?!

Вказує ся, же против нам, Русинам, нихто не мусить боёвати, самы ся поступно зліквідуєме! Лем нам треба „добрых водців“ тіпу Яна Липиньского...

Треба лем вірити, же такы люде войну не можуть конечно выграти, хоць ся їм дарить выгравати малы биткы, а то на радость вшыткых нашых нежычливців!!! Апропо, **доднесь не знаме припад, жебы одборна комісія котройсь народности добровольно ся зрекла штатной підпоры періодіка у своїм материньскім языку.** *(Напр. мадярьска комісія каждорічно рекомендує підпоровати коло 20 періодік в мадярьскім языку.)*

Наконець уведу пару чісел штатістікы, котры документують то, што єм о комплоті повів высше. Дана комісія собі схвалила скоро вшытко, што ся лем дало, подля гесла: *„Я на браку, браха на мнє“*. **Також Здружіня інтеліґенції Русинів Словеньска „собі схвалило“ за помочі двох сполочників із пожадованых 269 тісяч корун 257 тісяч, што є 95,5 %. Сполок русиньских писателів Словеньска з пожадованых 90 250 Ск – 90 000 Ск,** кедь не береме до увагы некомплетны єго проєкты, котры были автоматічно выряджены, **што є скоро 100 % із пожадованого.** Русиньска оброда здобыла з тройці найменше перценто зо жаданых фінанцій, але найвекшый їх обєм. **Пожадовала 3 міліоны 838 тісяч а схвалила сі 2 міліоны 707 тісяч Ск, што є 70,5 % з пожадованой сумы, але і 69,4 % з цілковой сумы фінанцій на русиньску культуру на рік 2005** (із 3 міліонів 900 тісяч). Вірю, же за такый пінязь ся оплатить быти послушным!? Так істо і свою матірь мож продати. Бо як інакше мож повісти **о голосованю А. Кузмяковой против фінанцованю проєктів Світового конґресу Русинів, хоць сама є членков єго ведучого орґану – Світовой рады Русинів.** А то зробила уж по другыраз. Но очівидно уж вшытко на світі є можне і ничому ся не треба чудовати. **Так і єй заслугов із 377 500 Ск пожадованых на 4 предложены проєкты Світового конґресу Русинів было „одборнов“ комісіёв про русиньску народностну меншину на рік 2005 схвалено лем 80 000 Ск на єдиный проєкт!!!** А што нас найвеце мерзить, же підпорена не была ани єдна з двох предложеных публікацій СКР – о языку і 100 вызначных Русинах**!!! Думам, же по такім приступі, претендовати в будучности на членство в Світовій раді Русинів бы мала барз зважыти.**

Дале уведу послідный штатістічный факт: **на часопис Русин із пожадованых 891 тісяч Ск комісія схвалила лем 500 тісяч,** што є чудо в порівнаню з минулорічнов пробов о єго ліквідацію, але **на Народны новинкы з пожадованых 1 міліона 847 тісяч не схвалила ани коруну!!! Також з пожадованых обчаньскым здружінём Русин і Народны новинкы на свої поєкты в сумі 3 міліоны 41 тісяч Ск, было схвалено лем 656 тісяч Ск, што є 21,6 %.** А ту треба увести і далшый факт, же по пятьрічнім выдаваню Русиньского народного календаря, на тото выданя на рік 2006 тыж не была схвалена ани коруна, чім очівидно скінчіла єго курта обновлена традіція, бо МК СР вообще не планує дотовати такы выданя?!

Також што повісти на конець. Тото необєктівне, неодборне, неетічне, субєктівне і тенденчне рішіня русиньской комісії з 21. февруара 2005 треба ануловати, респ. бы го не мав брати до увагы міністер культуры СР, бо тота комісія є лем єго порадным орґаном, не вырішалным. Вырішіня є на панови міністрови. Кедь буде хотіти помочі укривдженым, кедь буде хотіти быти обєктівным, так то зробить а змінить дане рішіня комісії про русиньску народностну меншину на рік 2005. Але кедь то не буде хотіти зробити, так сі „умыє рукы“ тым, же ся сховать за рішіня представителів русиньской народностной меншины, респ. єй комісії, хоць бы было яке зле. Увидиме, як то вшытко скінчіть.

Но яке бы не было конечне рішіня, мы на нёго не хочеме чекати зо заложеныма руками, так як сьме то не робили ніґда перед тым. Зато сьме ся на Вас, дорогы чітателі, дописователі, передплатителі, сімпатізанты, добродителі, обернули у минулім числі новинок з вызвов запоїти ся до НАРОДНОЙ ФІНАЧНОЙ ЗБІРКЫ НА ДАЛШЕ ВЫДАВАНЯ НАРОДНЫХ НОВИНОК. Надієме ся, же так як і в минулых тяжкых часах, і теперь не допустите, жебы про дачії розмары заникли Народны новинкы, котры за 14 років ся стали найліпшов кроніков історії і сучасности Русинів на Словеньску і пропаґатором русиньского языка. **Допереду щіро дякуєме вшыткым, котры поможуть.** Кедь ніт, значіть, же наша робота за тоты рокы была марна і никому Народны новинкы не будуть хыбити. Най сам жывот укаже, ці тоты новинкы за 14 років выорали якусь борозду в сердцях Русинів...

Александер ЗОЗУЛЯК,
шефредактор

Č.	Žiadateľ/projekt	Žiadaná suma /Sk/	Návrh komisie /Sk/	Poznámka
Podprogram: živá kultúra				
	Svetový kongres Rusínov			
149	Odborný seminár k 80. výročiu bohatej kultúrnej, spoločenskej a národnostnej činnosti Rusínov v Ruskom dome v Prešove	80 750	0	
150	Vedecký seminár pri príležitosti 110. výročia založenia rusínskej učiteľskej akadémie v Prešove	80 750	80 000	
	Rusín a Ľudové noviny			
151	10 stretnutí s rodným slovom	76 000	76 000	
152	Beseda s renomovanými rusínskymi publicistami a literátmi	47 500	0	
	Divadlo Alexandra Duchnoviča			
153	F. M. Dostojevský: Idiot	215 000	140 000	
154	Miloš Karásek: Štyri želenia	195 000	30 000	
155	A. P. Čechov: Ujo Vaňa	210 000	30 000	
156	Prezentácia tvorby DAD na festivale v Ruskom Keresture /Srbsko a Čierna hora/	90 000	0	
	Rusínska obroda na Slovensku			
157	Betlehemský večer	190 000	150 000	
158	Vedecký seminár ku kodifikácii a úpravám rusínskeho jazyka	114 000	110 000	
159	Besedníček	237 500	200 000	
160	Klubové večery	142 500	100 000	
161	Spevy môjho rodu	475 000	400 000	
162	Festival kultúry a športu v Medzilaborciach	190 000	130 000	
163	Figliarska nôta	66 500	50 000	
164	Duchnovičov Prešov	161 500	130 000	
165	Dni rusínskych tradícií	665 000	500 000	
	Občianske združenie Šteľbach			
166	Rusínska svadba: Rusínske vešiľa v Šteľbach. Folklórny festival amatérskych rusínskych dedinských súborov.	66 000	0	
	Združenie pre rozvoj cestovného ruchu Nízke Beskydy, Svidník			
167	Stretnutie troch generácií Rusínov pri Jánskom ohni	84 000	0	
	Združenie inteligencie Rusínov Slovenska			
168	Stretnutia v galérii	80 000	78 000	
169	Malé príbehy veľkých udalostí - Orálna história	60 000	57 000	
170	Rusínska divadelná múza	53 000	49 000	
171	a čija to chyža...	76 000	73 000	
	Spolok rusínskych spisovateľov Slovenska			
214	Literárny seminár 2	22 250	0	neúplnosť projektu
Podprogram: neperiodická tlač				
Č.	Žiadateľ/projekt	Žiadaná suma /Sk/	Návrh komisie /Sk/	Poznámka
	Svetový kongres Rusínov			
211	Jazyk Rusínov včera a dnes	108 000	0	
212	100 slávnych Rusínov	108 000	0	
	Rusín a Ľudové noviny			
213	Rusínsky ľudový kalendár na rok 2006	90 000	0	
214	Ne haňb sja, Rusine! /výber z patriotickej poézie Štefana Smoleja/	90 000	80 000	
	Občianske združenie MVO Ľudia a voda			
215	Tam okolo Levoče - Povesti a príbehy z rusínskych obcí	270 000	0	neúplnosť projektu
	Rusínska obroda na Slovensku			
216	Foľvark na krasnom mieste je	142 500	60 000	
	Spolok rusínskych spisovateľov Slovenska			
218	Zamyslenie nad vývinom rusínskej literatúry a kultúry od minulosti do súčasnosti	90 250	90 000	
219	Rusínsky literárny almanach 2005	85 500	0	neúplnosť projektu
Podprogram: periodická tlač				
Č.	Žiadateľ/projekt	Žiadaná suma /Sk/	Návrh komisie /Sk/	Poznámka
	Rusín a Ľudové noviny			
35	Narodny novynky	1 847 000	0	
36	RUSYN - dvojmesačník	891 000	500 000	
	Rusínska obroda na Slovensku			
37	InfoRusín	1 365 000	787 000	

Конечно ясны позіції, і кедь тяжко здобыты

Приближно рік і пів минув од часу, кедь Главна редакція народностно-етнічного высыланя (ГР НЕВ) Словеньского розгласу перешла з Пряшова до Кошіць. Нова адреса редакції принесла і далшы зміны, котры конечно про Русинів значіли позітівны выслідкы бівшого характеру, нелем „козметічны управы" у высыланю, як то было донедавна. Наша навщіва в кошіцькім Радію Патрія, котре є по реорґанізачных змінах сучастёв Словеньского розгласу у Братіславі, мала за ціль чітателям представити як нову штруктуру высыланя, так і конкретных редакторів, котрых голосы чуєме в окремых релаціях ГР НЕВ, але і приближыти цалкову атмосферу, яка по тых змінах панує у двох тімах, заступуючіх народностне высыланя Русинів і Українців на Словеньску. Дізнати ся, якы они мають погляды на проблем народностной меншины, котрой самы суть членами. Не вшытко ся подарило.

● *Яна ПАТАРАКОВА, ведуча Главной редакції народностно-етнічного высыланя Радія Патрія, котра од септембра минулого року высылать з Кошіць.*

На самый перед представиме шефку ГР НЕВ – Яну ПАТАРАКОВУ, котра наступила до функції 1. 1. 2004. Як нас поінформовала, в рамках реорґанізачных змін ГР НЕВ Словеньского розгласу перешла під Радіо Патрія, яке ся складать з двох редакцій – про мадярську народностну меншину з центром у Братіславі і кошіцькой редакції, котра высылать про народностны меншины Українців, Русинів, Ромів, Чехів, Поляків і Німців. Зосередили сьме ся на высыланя про Русинів. На неперестанны тиськы і наліганя з боку Русиньской оброды, але і самотных слухачів радія, конечно ся ясно выпрофіловали два тімы – єден, котрый высылать про Русинів по русиньскы, другый – котрый высылать, в основі, про тото саме етнікум, але по українськы. Як оцінює тоту сітуацію Яна Патаракова? Снажить ся быти обєктівна, решпектовати єдных і других, бо наперек незгодам, котры суть з языкового боку, высыланя мусить фунґовати на сто процент, никому бы не придала на оптімізмі напята атмосфера, яка панувала у Пряшові. Як незаінтересована в данім ділі, (сама є словеньской народности, на ФФ ПУ выштудовала комбінацію словеньскый язык і українськый язык) привітала факт, же Русины конечно кодіфіковали свій язык, і же дві молоды редакторкы, котры были приняты до русиньского тіму, ся мають о што оперти при творбі релацій. Позітівно оцінює, же язык ся дале розвивать – творить ся русиньска поезія і проза, розгласовы гры, але як ведуча обидвох тімів решпектує і редакторів, котры собі доднесь думають, же найліпше комунікачне средство про Русинів є язык українськый:

– ***Думам, же найгірше є, кедь ся не дотримує ани єдна форма кодіфікованой подобы языка,*** – **высвітлять Я. Патаракова,** – ***кедь ся дакотры модераторы або редакторы намагають у своїх релаціях хосновати якыйсь „языковый сплетенець" українського і русиньского языка, або українського языка і русиньскых діалектів – найвыпукліше ся то проявлять в релації Музичны поздравы, але затля тот проблем не рішыме. Слухачі собі на сучасных модераторів той релації привыкли. В тім припаді нашым главным цілём є вылагодити юбілантови співанков, котру му ёго близкы жадають заграти, тото є пріорітне. Мушу повісти, же тота релація належить ку найслуханішым, музичных поздравів нам з рока на рік прибывать, релація мать своїх прихылників і з рядів другых народностей, главно вдяка красным русиньскым співанкам.***

А як то вызерать меджі самотныма редакторами у двох тімах – русиньскім і українськім? Ведучов русиньского тіму є Феодосія ЛАТТОВА, котра мать на старости дві новоприяты редакторкы – Штефанію ПУКАЧОВУ і Сілвію ЗЕЛІНКОВУ.

– ***Дівчата зробили за тот рік і пів великый крок допереду, бо окрем редакторьской роботы, котру перед тым николи не робили, мусили ся научіти нарабляти з новов техніков а попри тім іщі освоїти собі кодофікованый русиньскый язык,*** – **говорить Ф. Латтова.** – ***В тім нам барз помогли лекції Доц. ПгДр. Василя Ябура, к. н.*** (Шкода, же їх не было веце, бо редакторкы іщі все роблять много хыб, напр. у высловности, неправилных наголосах, у выбірі русиньской лексікы, словотворіню – позн. ред.) ***Што ся тыкать атмосферы, тота ся по переході до Кошіць влагоїла, каждый з тімів робить свою роботу, нихто никого не атакує, решпектуєме право на властный погляд. А што ся тыкать народной свідомости? Є то молода ґенерація, цалком інакша, як сьме были мы. Она не є затяжена минулостёв, не рішить в собі конфлікт русиньского ці українського языка, у своїй народности мать ясно. Суть то дівчата з лабірьской долины і доволю собі твердити, же якраз ту жыють тверды Русины, котры бы могли іти прикладом і про другы реґіоны.***

Другый – україноязычный тім веде Людміла ҐАРЯНЬСКА. Особно ся з нами „про недостаток часу" не хотіла стрітити, не была согласна ани з публікаціёв фотоґрафії, што решпектуєме. Наконець была згодна дати нам одповіді на 3 вопросы, посланы факсом. Свої одповіді згорнула до шестёх речінь, в котрых демонштровала свою позіцію, як і позіцію цілого україноязычного тіму редакторів. Тот поважує єдино український літературный язык за найліпше комунікатівне средство про Русинів, хоць она сама хоснує і тот діалект, котрым ся навчіла бісідовати од своїх родичів. Што ся тыкать народности Русин, Українець, чує ся і єдным, і другым і думать собі, же народность – „Русин-Українець" є „збірним поняттям" про вшыткых, котры ся веце чують Русинами і про тых, котры ся чують веце Українцями і їх материньским языком суть будь русиньскы діалекты, або українськый язык, але довєдна їх споює літературный язык українськый. Наконець додала, же розділіня нашой народности на україноязычну і русиноязычну нам наісто „не сприяє". *(Тото є знамый факт, бо при далшім хосноваию часто скомоленого україньского языка частёв редакторів, наісто наша народность спріє, як тота квітка, о котру ся нихто не старать – позн ред.)*

Сумарізуючі вшыткы факты, позітівно мож оцінити, же конечно ся вышпеціфіковали два тімы, котры застають два погляды, што ся тыкать языкового вопросу Русинів на Словеньску і же по довгых періпетіях дістав ся і русиньскый літературный язык на „штартову лінію". Залежить лем од конкретных людей, котры з ним нарабляють, ці скоро добігне до ціля – ку Русинам в тых найоддаленішых кутах Словеньска і пробудить їх з летарґії.

А мої властны почуткы? Помалы ся учіме комуніковати. Дакотры веце, другы менше, опатерніше. Поєдным арґументы доходять, бо уж вшытко повіли. Шкода, бо у взаємнім діалоґу може бы комунікація набрала шыршый розмір і довела бы ку якымсь конкретным выслідкам. Іщі все сьме лем в раннім штадію народного, але і духовного возроджіня. Пробуєме формуловати свої думкы, котры бы были в єдноті з властным сумлінём, але взераючі ся, ці досправды можеме быти слободны у своїм думаню, ці нам

● *Феодосія ЛАТТОВА взяла на себе задачу отворити молодым редакторкам двері до „русиньского світа", вказати їм шпеціфічности редакторьской роботы, але і знати вдыхнути народностным релаціям душу, зохабити в них кус себе.*

„хтось" не дасть „по палцях". Часто в нас перемагать тото, што было довгы рокы закодоване – ліпше ся выгнути конфліктным сітуаціям і робити собі своє. Главно, же нам платять, што нас по тім, же властнов легковажностёв, може не нас, але далшу ґенерацію нерішеный проблем достигне іщі з векшов силов. А може уж не буде ани далшой ґенерації Русинів?

Кветослава КОПОРОВА,
фоткы авторкы

● *У неділю, 20. февруара 2005, день по засіданю Світовой рады Русинів навщівив Монастырь отців василіанів у Пряшові член СРР, проф. Павел Роберт Маґочі з Торонтьской універзіты (другый справа), де ся вєдно з членом ВВ Русиньской оброды на Словеньску – ЮДр. Петром Крайняком (першый справа) стрітив по святій літурґії з отцями Ёсафатом і Ґораздом Тімковічовыма, ЧСВВ (зліва). Проф. Маґочі ся окреме інтересовав о погляды обидвох братів у звязи з атаками против ним у послідним часі і зо снагов дакотрых церьковных представителів о їх переложіня з Пряшова. Як повів проф. Маґочі, є на шкоду самого Чіну св. Василія Великого, як і русиньского руху, же ся ку так ерудованым і народностно свідомым отцям духовным поужывають методы насилного умовчованя і пронаслідованя. Мав бы ту быти акцептованый на першім місці погляд віруючіх, котры стоять при своїх отцях духовных і обгаюють їх – підкреслив проф. Маґочі. Єдночасно братам Тімковічовым подаровав нове, 2. выданя Енціклопедії русиньской історії і культуры, де ся пише і о них.*

Чекають нас тяжкы пробы...

(Присвячено празднику Благовіщіня Пресвятой Богородиці – 25.3./7.4)

Божа мати, райскый квіте,
Ты надія моя;
На морі гріхів того світа –
Як корабель Ноя.

І днесь, як в Старім завіті
Світ ся топить в гріхах,
Ты з Хрістом нам на тім світі
Єдина потіха.

Ты прияла у покорі
Слова Гавриїла;
Слово в світлі ясной зорі
Ты тілом оділа.

Почала-сь як діва чіста
Чудесне то діло!
Оділа-сь Ісуса Хріста
Нашым, людьскым тілом.

Ёго тіло людьска злоба
Роспяла без вины,
Но в третій день встало з гроба,
Справды, воістину.

Злоба мать многы подобы,
Ани нас не мине.
Чекають нас тяжкы пробы...
Мольме ся, Русины.

Осиф КУДЗЕЙ, Няґів

Вышов репрезентатівный Схематізм...

На кінці минулого року вышов **Схематізм ґрекокатолицькой Пряшівской єпархії.** Є то репрезентатівна книжка, выдана ґрафічно і обсягово модерні, аж на европскій уровни, а то

заслугов колективу авторів на челі з єпархом Монс. Др. Яном Бабяком, ПгД.

В анотованім Схематізмі є представлена церьковна історія, історія єпархії і єй єпархів. Інформує о єпіскопскій курії, комісії, новоерігованых і зрушеных парафіях, мужскых і женьских монаськых чінах, церьковных школах ці харіті. Переглядны статі протопресбітеріатів (деканатів) пластічно вказують їх локалізацію. Кажда парафія мать свою сторінку. Новотов суть ербы єпіскопів і протопресбітерів. У Пряшівскій єпархії в сучасности є 166 ґрекокатолицькых парафій (фарностей), на їх челі суть пресбітеры (священіци) і адміністраторы (справцёве фарностей). Вшыткых священиків у єпархії є 265, з них уж 45 суть емерітны (на пензії).

Схематізм інформує і о Ґрекокатолицькій богословскій факулті і семінарії. Не хыбують в нім ани факты о віруючіх на основі послідного списованя людей у 2001 році. Ціннымa суть і біоґрафічны факты, і фотоґрафії священиків в алфавітнім порядку, як і історічны інформації о окремых священиках у парафіях од 18. стороча по сучасность. У Схематізмі суть і некролоґы священиків од 1968 року.

Схематізм вышов фаребно і на крейдовім папірю, також є то ексклузівна публікація.

Андрій КАПУТА,
Свідник

Ґрекокатолицькый священицькый рід Павловічів (1693 – 1900)

В минулім числі нашого періодіка сьме вам представили прямого потомка вызначного роду русиньского будителя Александра Павловіча – Інж. Рудолфа Павловіча, котрый жыє у Пряшові і перед дакількома роками зачав ся інтересовати історіёв свого роду. Понад штирірічна робота пана Павловіча была завершена невеликов публікаціёв, якій минулого року Ґенеалоґічно-ґералдічна сполочность у Мартині присудила 3. місто на 4. річнику конкурзу о найліпшу ґенеалоґічну роботу.

З той публікації бы сьме вам хотіли приближыти інтересны факты нелем о Александрови Павловічови, але і о ёго предках - священиках, котрых жывот і професіонала путь священиків, просвітителів і народолюбів не была так змапована, як бы собі тоты вызначны особности заслужыли. Заєдно высловлюєме надій, же невелика публікація Рудолфа Павловіча стане ся одразовым містком і вызвов про нову ґенерацію історіків докладніше ся занимати історіёв Ґрекокатолицькой церькви на Словеньску в контексті з Русинами, як і понад тристорічным священицькым родом Павловічовых із села Шаріське Чорне.

Церьков у Шаріськім Чорнім за священиків Павловічів

Алексій старшый (1)

Правдоподобно найстаршый писомный документ о деревяній церькви, респ. капличці в Шаріськім Чорнім Бардієвского окресу походить з року 1492. Далшу інформацію мож найти в суписі уніатськых священиків на Маковіцькім панстві з року 1741, де ся споминать, же у парафії є збудована деревяна церьков. По візітації парафії у 1746 році ся церьков оцінює як „in statu misero", што значіть в ставі біднім. Но далша візітація з року 1751 став церькви означіла за добрый, што є у розпорі з візітаціёв з року 1741. Высвітлінём того факту є лист Андреаса Ковалітзкого, бехерівского священика, котрый написав 1. септембра 1825 єпіскопови Алексеёви Поцзимови. У нім пише, же в Чорнім была збудована нова церьков, бо стара згоріла. Стало ся так у 1753 році. Одколи священикы Павловічовы зачали свою душпастырьску роботу в Шаріськім Чорнім? Із дотеперь знамых документів ся так стало у 1693 році. Выпливать то з рукописного запису до книгы Євангеліє села Рівне. Тоту книгу купив до храму Божого села Рівне Іоанн Млинарчік і запис быв зреалізованый за притомности Алексія Рівняньского і Алексія Черняньского. Кедьже записы до церьковных книг робили лем священикы, з того мож дедуковати, же ся їднать о священиків з Рівного і Чорного. Притомность Павловічовых у Шаріськім Чорнім потверджує і далшый запис до книгы Мінея, котра была в тім часі в селі Ортутова. **Запис зробив Алексіус Павловіч Черняньскый, прецептор ортутовскый в році 1705.** Тот запис єднозначно потверджує притомность Павловічовых в Шаріськім Чорнім і потверджує містну прислушность Алексіуса з першого запису. **Далша дотеперь непублікована інформація о ґрекокатолицькім священикови меном Павловіч в Шаріськім Чорнім є із 17. новембра 1726.** В тот день в селі Курима уніатськы священикы ґрецького обряду із Шаріського реґіону зложыли присягу віры подля предписаного тексту. Тоту присягу підписав і Алексій Павловіч, в тім часі священик у Чарнім, котрый заєдно быв і у функції Vice Archi Presbytera Zamaguriensis. Тота функція назначує, же Алексій належав у тім часі ку церьковній верьхности ґрекокатолицькых уніатськых священиків. Одколи быв Алексій Павловіч у Шаріськім Чорнім, доднесь не знаме, але є істе, же в селі быв в році 1734, докінця іщі в році 1741, подля супису доходків уніатськых священиків фарности на теріторії Угорська. Правдоподобно там быв до року 1742. **Алексій мав мінімально єдного сына, котрый ся звав тыж Алексій.** Потверджує то уж споминаный писомный документ присягы віры, котру підписав Алексій Павловіч, Черняньскый, Парохус Русковскый. В тім періоді ся подля церьковных законів дотримовало право дідити фарность. Освіту діставали мужскы потомкы священиків прямо на фарі од властного отця, або в теолоґічных семінаріях. З тых фактів выпливать, же вшыткы далшы священикы, котры были в Шаріськім Чорнім, были членами родины Алексія Павловіча. Тримало то од року 1693 (дотеперішній найстаршый документ), аж до року 1824, кедь 20. февруара умерать Іоанн Павловіч.

Рудолф ПАВЛОВІЧ, Пряшів
(Продовжіня в далшім числі.)

Малёване яїчко

Малюю тя, яїчко,
і так собі думам,
же про того тя малюю,
што на нёго думам.

Вшеліякы фарбы мішам,
бы ся му любило,
жебы ся милому
скоро не розбило.

Як ня на Великдень
прийде поливати,
буду я му мочі
тя подаровати.

Жебы сі подумав,
же тя малёвала
дівочка молода,
што тя любовала.

Сімонка ЛАТТОВА, 7. Б, ОШ в Стащіні

КРАСНЫЙ ДАРУНОК ПРО КАЖДОГО...

... у формі компактного діску мож теперь купити за 280 Ск у нашій редакції. Новый компактный діск під назвов **ТРИ ЗВІЗДЫ – ТРИ ҐЕНЕРАЦІЇ** выдав Світовый конґрес Русинів із центром у Пряшові а цілый проєкт фінанцовав Norstone Financial Corporation, Steven W. Chepa, President. Іде о зазнам жывого концерту, котрый быв у рамках главного культурного проґраму 7. Світового конґресу Русинів у Театрі А. Духновіча в Пряшові 7. юна 2003 року і в котрім выступили главны протаґоністкы, інтерпреткы русиньскых народных співанок – **Марія Мачошкова, Анна Сервіцка** і **Андреа Сікорякова** і їх гості: **Анна Шутякова-Порачова, Анна Барнова, Анна Мруґова і співацькы ґрупы ДФК Шаріш Мілк Аґро** і **ФК Шарішан** з Пряшова. На концерті музично їх спроваджала **Народна капела ФК Шаріш** а з властным текстом конферансьєр **Ярослав Сисак**. Інтеґралнов частёв нового выданя є і 50-сторінковый буклет-зборничок із нотами і текстами 26 співанок. Ноты і тексты записав **Мілан Ґарбера**. Тексты вшыткых співанок суть ту уведжены по русиньскы азбуков і латиніков, як і в перекладі до анґліцького языка **Зузаны Звіріньской, Павла Роберта Маґочія** (так істо автор концепції концерту) і **Штефана Чепы**. Також по штудіовій награвці, котра перед конґресом у 2003 році вышла на ЦД і МҐ пасці (тоту тыж мож іщі у нас купити за половину попереднёй ціны – 60 Ск), перед недавныма рождественныма святами вышов ЦД із жывим концертом, котрый все є добрым дарунком про вшыткых любителів русиньских народных співанок. *– аз –*

Чудный світ

– Сусіде Миколаю, та што говорите на тото вшытко, што ся днесь діє на тім світі?

– А што бы ся мало діти? Подля мене, нич. Люде жыють і умерають так, як фурт. Крадуть і выдумують вшелякы злодійства одколи лем світ світом стоїть. Но а ку тому іщі прийде даяка природна катастрофа, та й маєме такый інтересный жывот єдна радость...

СУСІДЬСКЫ ДЕБАТЫ

– Ова, сусіде, добрі бісідуєте, лем собі не усвідомлюєте, же тото, што ся днесь з народом і меджі народом на світі діє, уж перекрочує можны границі.

– Но лем не повіджте, же то є нормалне, кедь, наприклад, в єднім двадцятьтісячовім містечку за єден тыждень поховають десять людей в найкрасшім віці жывота? Же самы старенькы люде по нашых селах ся боять жыти у своїх хыжах, котры так тяжко колись ставляли, бо їм грозить перепад, окраджіня, а нераз і забитя злодіями?

– Хочете повісти, же їме днесь тоты найздоровшы продукты? Чорта старого! Выбудованый самый маркет, Теско, Білла, Бала, Лідл і фрас знає, якы іщі склепы, ні... реґалы ся в тых склепах прогынають од множества заграничного товару. Але многораз, як уж тото вшытко покупиме і поїме, та нам, через телевізор повідять, же мусили, наприклад, мед, буёны, каву, червену паприку і много іншого стягнути із тых супермодерных склепів, бо пришли на то, же суть затровлены даяков отровов.

– А што мы, біднята, уж можеме зробити, кедь сьме тото вшытко сконзумовали, ай із своїма діточками? Та ся не чудуйте, же падаме з ніг, як мухы.

– Но, сусіде, аж теперь виджу, же мате правду. Ани бы ня не напало так глубоко ся над тым задумовати. Жыю, та й жыю собі на тім світі так, як Бог приказав і не усводомлюю собі, же сьме чім дале, тым веце обколесены тільков підлостёв, нечесностёв і людьсков злобов.

– Так, так, сусіде, людьска ненависть і тужба штонайскоріше і найвеце ся обогатити, єден на укор другого, веде народ ку злобі і ку тому найпідлішому, а то ку убиваню єден другого. Але што є на тім найвеце боляче, то є продаваня і убиваня невинных дітей, в многых припадах і такых, што іщі порядно на тім світі не жыли.

– Та такый є, сусіде, днесь світ, і такы сьме мы, люде.

– Чей дасть Бог, же ся народ на світі спамятать і усвідомить собі хыбы, якых ся допущать, бо кедь ні, та то меджі нами не скінчіть добрі, вірьте мі!

– Так то, так. Бо хотіли быти слободныма, богатыма і спокійныма, але то іщі не значіть, же ся будеме нападати і убивати, же будеме нищіти єден другого. Тадь не є то по Божому. Бо Ісус Хрістос не зато терпів і вмер на хресті, жебы сьме тот світ на земли робили такым злым.

Марія ҐІРОВА, Снина

ЛІТЕРАТУРНА ДУГА

Під таков назвов зачінаме літературну рубріку нашых русиньскых писателів, якы пишуть поезію, прозу і іншы жанры. Свій літературный світ, творчу кухню мають можность роскрыти в Літературній дузі. Короткы повіданя, ціклы поезій, байкы, пословіці і жанры літературознавчого характеру, наприклад, рецензії, літературны роздумы і под. можуть найти місце на єй сторінках.

Дуга – то одраз сонця в доджовый час. Має вшелякы фарбы, як і наш жывот. Літературна дуга – то одраз жывота літературы, русиньской музы. Є про каждого, хто знає прияти і роспознати єй фарбы.

Наш знамый поет Николай ГВОЗДА з Ладомировой (79) до нового року вступив з новыма поезіями. Він од щірого сердця нукать свої поетічны фарбы і нима хоче засягнути найпотаємнішы куткы сердця нашых чітателів. Проявлять ся як ніжный лірік, як документаріста добы, але і як поет, што має змысел і про гумор. Каждый з нижепублікованых ёго творів понукує своє. Своє сі треба і взяти. І хоць то буде лем мала цяпка, кедь ословить душу, зробить велике діло.

Марія МАЛЬЦОВСКА

З ціклу поезій Николая ГВОЗДЫ

ЗО ЖЫВОТА – ПЕКЛО

Ту Ладомирова,
Наблизку Ваґринець,
Уж з нашого села
Остав старобинець.

Молоды по світі
Глядають роботу,
А стары остали
На велику псоту.

На свою старобу
Помалы звыкають,
Як прийде хворота,
Тяжко прежывають.

Котра душа здрава?
Скоро каждa хвора,
Заплать сі санітку,
Кедь хочеш дохтора.

А як тя охаблять
В шпыталю лежати,
За тот каждый день
Мусиш "зацвакати".

Помож, Боже, старым
Бідный вік прожыти,
Лікы барз дорогы
Ніт з чого платити.

Были часы добры
А мы не вірили,
Были сьме молоды,
Скоро постаріли.

Лем Божы законы
Тоты справедливы,
А тых земскых творців –
Фалошны і кривы.

Дожыч же їм, Боже,
До того вкрочіти,
Як то стары, бідны
Тяжко мусять жыти.

НЕБЕСНЫ ТІЛЕСА

Неєден сі роздумує
Што ся в світі робить?
Каждe рано од Выходу
Сонічко выходить.

Не все є так тепле,
Може невыспате,
Звыкли люде повідати
Яке є зубате.

Звечера роса падала,
Вночі бурька была,
Чорна хмара тепле сонце
Цалком го закрыла.

Уж ся хмары росходили,
Вітры їх погнали,
Тогды ясны лучі сонця
Теплы указали.

Ай місячок споза горы
Звечера выходить,
Він зорнічку за рученьку
Як миленьку водить.

Та зорнічка з місяченьком
Цілу ніч світила,
Она, ёго вірна дружка,
Го не охабила.

Они вєдно ся бродили
Помеджі звіздочкы,
Якбы мамка, він їх нянько
А звізды діточкы.

Вшыткы звізды уж погасли,
Зорнічка остала,
Бо то она з тым місячком
Ночну службу мала.

Пришло спаня на місячка,
Зачінав хавкати,
Зорнічка му постелила
Час уж ёму спати.

Як заспавав, она ёму
Красный сон жычіла,
Аж над раном та зорнічка
З ним ся розлучіла.

БАБКА НА СПОВІДІ

Тото, што я ту напишу
Може пред Богом не согрішу,
Хотіла ся сповідати
А побожность дотримати.

„Я, грішна" – зачне гварити
і щіро ся помолить,
Піп єй шепче так потихы:
"Повідайте свої гріхы".

Бабка клячіть, роздумує
Піп сі думать, же не чує,
„Вы слухате, ці сьте глухы?
Повіджте, ці не сьте скупы."

Сповідь пришла на бісіду
„Веце ку вам на сповідь не піду,
Хто хце людей сповідати,
Перше мать од себе зачати.

Я ся пришла сповідати
І пред Богом покаяти,
Повіла єм му так шумні
Служте Богу, не мамоні."

Віра к Богу холодніє,
Чловек за грошами мліє,
Юда ґрош за Хріста просив,
Зо вшыткого ся обісив.

Што є Боже, то му дайме,
Але чорта не гнівайме,
То є правда, жадны сміхы
Піп не возьме од вас гріхы.

КАРПАТОРУСИНЬСКЫЙ НАУЧНЫЙ ЦЕНТЕР У США

выголошує каждорічну

Премію Александра Духновіча
за русиньску літературу од Штефана Чепы

Премія в сумі тісяч америцькых доларів буде дана за найліпшу книжку поезії ці прозы написану по русиньскы, котра была надрукована за послідній 5-річный період. Премія є фінанцована Штефаном Чепом із Торонта в Канаді а дає ю Карпаторусиньскый научный центер із америцькой Окалы.

Премія А. Духновіча помагать хоснованю русиньского языка у творах, котры приносять вызнамный вклад до русиньской літературы. Книжкы красной літературы надрукованы в часі од 1999 до 2004 року мають право на премію в 2005 році. Авторам або выдавателям треба предложыти 3 екземпларі каждой книжкы з коротков біоґрафіёв.

1. апріль 2005 буде подліднім днём на засланя вшыткых матеріалів. ***Тоты треба послати на адресы:***

2 екзепларі – Prof. Elaine Rusinko, Department of Modern Languages and Linguistics, UMBC, Baltimore, MD 21250, USA (e-mail: rusinko@umbc.edu)

1 екземпларь – Doc. PhDr. Vasiľ Choma, Olivova 13, 831 01 Bratislava, SR

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

Выдавать Русин і Народны новинкы ~~з фінанчнов помочов Міністерства культуры СР~~. Шефредактор: **Александер ЗОЗУЛЯК**, заступкыня шефредактора: **Анна ПЛІШКОВА**, редакторкы: **Кветослава КОПОРОВА**, **Марія МАЛЬЦОВСКА**. Adresa: **Rusín a Ľudové noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR**. Тел.: **051/77 25 629**, **факс**: **77 33 201**. Передплатне на рік 250,- Ск, до сусідніх штатів – 600,- Ск, до заграніча поштов II. кл. 35 УСД, поштов I. кл. 43 УСД, заплатити мож і в редакції. Выроба: ДАТАПРЕСС у Пряшові. Реґістрачне ч. **MK SR 417/91, MIČ 49 438.** Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодны з поглядами редакції.
Адреса новинок на інтернеті – **http://narodny-novynky.presov.sk,**
E-mail: **rusyn@nextra.sk**

DATAPRESS® TLAČIAREŇ REKLAMA GRAFIKA

Rusín a Ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
PLZ
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2